του **Αποστόλη Φωτιάδη**



Λίγες μόνο μέρες πριν τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα, ντόπιοι δημοσιολόγοι πρότειναν στα σοβαρά τη σταθεροποίηση του πολιτικού συστήματος με τη συμμετοχή μιας «σοβαρότερης εκδοχής» του ελληνικού νεοφασισμού. Για να καταλάβει κανείς πόσο κοντά στον εφιάλτη βρέθηκε τότε η ελληνική κοινωνία, πρέπει να ψάξει τα ιστορικά ανάλογα αυτής της ιδέας αλλά και το τι συνέβη όταν εφαρμόστηκαν. Τόσο στην Ιταλία όσο και στη Γερμανία του Μεσοπολέμου, η άνοδος των φασιστικών κινημάτων στην εξουσία έγινε με αυτό τον τρόπο. Ούτε ο Χίτλερ κατέκτησε ποτέ την πλειοψηφία ούτε ο Μουσολίνι και οι μελανοχίτωνές του κατέλαβαν την εξουσία διά της εφόρμησης στη Ρώμη. Και τα δυο είναι ιστορικές ανακρίβειες, που ενισχύθηκαν αργότερα επιμελώς, για να λειτουργήσουν ως συστατικά των μύθων των ολοκληρωτικών καθεστώτων τους. Ήρθαν στην εξουσία όταν τα ντόπια μεγάλα βιομηχανικά και μεγαλοαστικά συμφέροντα, στην προσπάθειά τους να ελέγξουν τους κραδασμούς των ακραίων οικονομικών και κοινωνικών φαινομένων της εποχής, τους επέλεξαν ως συνομιλητές και πολιτικούς εταίρους. Η ιστορία του κ. Μπαλτάκου είναι απλώς η πρακτική εφαρμογή αυτής της πολιτικής. Εδώ προκύπτει μια δεύτερη ιστορική αναλογία, εξίσου τρομακτική: όπως τότε η δημοκρατία είχε ουσιαστικά καταστεί νεκροζώντανη, έτσι και σήμερα με παρόμοια επιχειρήματα και χειρισμούς ο κοινοβουλευτισμός και η διαίρεση των εξουσιών επιβιώνουν βαριά τραυματισμένοι, διατηρούνται ενίοτε μονάχα ως ασκήσεις ρητορικής την ώρα που στην πράξη υπαγορεύεται ωμά ο νόμος του ισχυρού.

Όπως τότε, έτσι και σήμερα, η απαξίωση των κοινοβουλίων δεν ήταν το μόνο ζήτημα. Το ίδιο βαθιά ήταν η ζημιά που είχε υποστεί και η κουλτούρα του πολιτικού φιλελευθερισμού, οδηγώντας σταδιακά σε περιστολή οικονομικών, πολιτικών, και κοινωνικών δικαιωμάτων προτού ολόκληρες κατηγορίες πληθυσμού βρεθούν σε ολοκληρωτική και μόνιμη κατάσταση εξαίρεσης. Η πρόσφατη γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους που παρατείνει τη δεκαοκτάμηνη διοικητική κράτηση μεταναστών σε χώρους κράτησης επ’ αόριστον μέχρι να συναινέσουν στην απέλασή τους, προσομοιάζει επικίνδυνα σε νοσηρότητα, με μια

αφαιρετική προσέγγιση, στην αφήγηση της Χάννα Άρεντ για τη σταδιακή απογύμνωση των εβραϊκών πληθυσμών από βασικά δικαιώματά τους, πριν εκπέσουν στην κατηγορία των υπανθρώπων.

Το πείραμα του κοινοβουλευτισμού που επιχειρήθηκε στα χρόνια του Μεσοπολέμου σε ολόκληρη σχεδόν την Ευρώπη σκόνταψε στον ευτελισμό των θεσμών και την καταστροφή της υποτυπώδους μεσαίας τάξης που είχε επιβιώσει από τον Μεγάλο Πόλεμο. Για άλλους λόγους, με άλλους στόχους, αυτά είναι ξανά τα αποτελέσματα, τούτη τη φορά της πολιτικής της λιτότητας. Μια από τις βασικές πολιτικές θεωρίες τότε ήταν η δημιουργία της Μεσευρώπης, μια θεωρία που υιοθέτησε η πρωσική εκδοχή ενός γερμανικού κεντροευρωπαϊκού imperium και την οποία προσάρμοσαν οι ναζιστές γεωπολιτικοί αναλυτές στα δεδομένα του ευρωπαϊκού οικονομικού ζωτικού χώρου υπό γερμανική κυριαρχία. Η οικονομική και στρατιωτική κυριαρχία της Γερμανίας στην Ουκρανία, η οποία αποτυπώθηκε στη συνθήκη του Μπρεστ-Λιτόφσκ, εμπνεόταν από την κουλτούρα της «υψηλής πολιτικής» που χαρακτηρίζει τις πολιτικές λιτότητας αλλά και τη σημερινή ουκρανική κρίση, με σημείο εκκίνησης το σύμφωνο σύνδεσης Ε.Ε. και Ουκρανίας. Μια μικρή αίσθηση των ιστορικών συμβολισμών θα βοηθούσε την Κάθριν Άστον, υπεύθυνη εξωτερικών υποθέσεων της Ε.Ε., να αποφύγει τα χειροφιλήματα του ηγέτη του ακροδεξιού Σβομπόντα, ακόμα και για λόγους τακτικής.

Στο ίδιο ιστορικό κενό που η πολιτεύεται Άστον, οι δημοσιολόγοι και τα ετερόφωτα φερέφωνα της κυριαρχίας τέσσερα χρόνια τώρα αφηγούνται την ιστορία της Ευρωπαϊκής κρίσης. Το κάνουν στο όνομα της σωτηρίας των αδύναμων, με τη δύναμη των πρακτικών μιας αυτοεκπληρούμενης προφητείας, χωρίς καμιά αίσθηση του λάθους, κατηγορώντας κάθε αντίλογο για «ανθελληνισμό» ή «αντιευρωπαϊσμό», σε μια παράλογη πρόσμιξη εννοιών για τη δημιουργία ενός υποκειμένου ταυτότητας που μπορεί να σημαίνει κάτι στο σύγχρονο κόσμο. Ένα μπαστάρδεμα εθνικής συνείδησης και παγκοσμιοποιητικής προσήλωσης, με ερεθισμό στο μαλακό υπογάστριο που φαίνεται να προκαλεί η «ομαλή» λειτουργία της αγοράς.

Μοιάζει αναπόφευκτο ιστορικά η συνάντηση αντιδραστικών ιδεολογημάτων με την ευρωπαϊκή κουλτούρα, σε περιόδους κρίσης, να προσφέρει ένα γενεσιουργό πλαίσιο δημιουργίας ολοκληρωτισμών. Έτσι και σήμερα, ο αυταρχισμός είναι γεγονός, ο φασισμός είναι μια πραγματική απειλή. Εάν παρακολουθούμε τη γέννηση ενός ακόμη ολοκληρωτισμού, αυτή τη φορά στο όνομα των αγορών και του οικονομισμού, μένει να φανεί· και θα δεν θα αργήσει να φανεί. Για όσους αντιλαμβάνονται όμως την ουσία του 20ού αιώνα πέρα από την επιμέρους αφήγηση και τον πολιτικό-ρητορικό κώδικα κάθε ιστορικής του περιόδου, το

επίδικο, σε κάθε κρίση του ευρωπαϊκού πολιτισμού, ήταν η κυριαρχία. Ίσως η εποχή μας να μην προσφέρεται για να ευδοκιμήσει η νοσηρότητα προηγούμενων κρίσεων αλλά αυτό είναι το επίδικο και σήμερα.

Ο Αποστόλης Φωτιάδης συμμετείχε στην δημιουργία του ντοκιμαντέρ Φασισμός ΑΕ το οποίο θα είναι διαθέσιμο διαδικτυακά από την Πέμπτη 10 Απριλίου στις 20:00 στο http://fascism-inc.com/

enthemata.wordpress.com